

Vig István

Budapestre vonatkozó újságcikkek

S: Mammutfálat

vagy felparcelázott gyár?

Hogyan lehet megoldani vidéken az ipartelepítést építkezés nélkül

Magyar Nemzet

1960. márc. 16.

Osztályozás

Tárgy

665.7

Hely

1960

Ma nagyon sok helyen mérő-
rűnek fel tervek legújabb kin-
csünk: a földgáz hasznosításá-
ra. Jó javaslatokat hallottunk,
de olyan elképzeléseket is,
amelyek belátható időn belül
nem valósulhatnak meg, mert
a szükséges beruházási összeg
túl nagy a népgazdaság teherbíró-
képességén.

A második ötéves tervben
270 000 lakásba tervezik beve-
zetni a gázt. Budapesten előre-
láthatólag körülbelül 120 000
háztartást kapcsolnak be a
gázellátásba, vidéken pedig
előreláthatólag 150 000 lakást.

Korszerűbb gázfogyasztó- készülékeket

Budapesten kívül a vidék
nagyobb városaiban is egyre
nő a gázhasználók száma. Az
eredményrel járó alföldi föld-
gázkutatók felvetik a hasz-
nosítással kapcsolatban a mé-
rő- és fogyasztókészülékek
nagy sorozatú előállításának
problémáját. Az országban
ugyanis jelenleg egy üzem, a
Gázkészülékgyártó Vállalat
foglalkozik ezek készítésével.

A jövőben jelentkező igények
kielégítésére már most
fel kell készülni. A feladatok
több irányúak. Meg kell szer-
vezni elsősorban a modern, a
jelenleginél sokkal jobb teljesí-
tményű készülékek előállítását.
Szakértői megállapítások
szerint, a falisugárzó kivételével
a többi gázfogyasztóberende-
zés 25-30 éves, tehát el-
avult. A Nehézipari Miniszté-
riumtól szakértői küldöttség
járt Csehszlovákiában és érte-
kes tapasztalatokkal tért haza.
A szakértők modern, jó hatás-
fokú tűzhelyt, rezsó, falisugár-
zót, vízmelegítőt, kályhát,
radiátort, hűtőszekrényt láttak
tanulmányúttjukon. Csak egy
példát említünk, milyen hatá-
sfokokkal működnek a cseh-
szlovák gázkészülékek: évente
a kétszobás, összkomfortos lakás
teljes gázszükséglete, 4 sze-
mélyre számítva — a fűtéstől,
a vízmelegítésen át a hűtésig
— 1200 köbméter, ezzel szem-
ben Dél-Zalában egyes háztar-
tásokban átlagban 3000 köbmé-
ter gázt használnak, a többi
között azért, mert a magyar
gázkészülékek nem modernek.

Import vagy hazai gyártás?

Felmerül a kérdés, miért
nem importálunk korszerű ké-
szülékeket a gázt használók ré-
szére a baráti országokból?

Mit felelnek erre a szakér-
tők?

— Miért kell importálni? Al-
litsuk elő idehaza a külföldi
korszerű minták alapján. A jö-
vőben jelentkező nagyobb igényeket
egy gyár nem tudja ki-
elégíteni, újabb üzemeket kell
szervezni gázkészülékek elő-
állítására.

A hazai előállítás jó gondol-
lat azért is, mert a gázfogyasz-
tó-készülékekben kevés az
anyag, de sok a munka. Egy
gázmérőberendezés például
mindössze 3,5 kiló súlyú, de

körülbelül 200 alkatrészből áll.
Ilyen műszer-jellegű készülé-
ket idehaza kell előállítani, ezt
kívánja az ipar fejlődése.

Fentebb már említettük,
hogy a tervekben 270 000 ház-
tartásba kívánják bevezetni a
gázt. Ehhez nagy mennyiségű
gázfogyasztókészülék szükse-
ges. A több mint negyedmil-
liós szám is arra figyelmeztet,
hogy a nagyüzemi gyár-
tást jól megszervezzék.

Hol gyártsák az új gázf-
ogyasztókészülékeket?

A kérdéssel kapcsolatban
többekkel beszélgettünk. Fi-
gyelemre méltónak tartjuk
Szász Frigyesnek, az EM Lakás-
és Kommunálispolitikai
főosztálya főmérnökének el-
gondolását.

Egy központ, több fióküzem

A főmérnök Csehszlovákiá-
ban tett tanulmányútja alkalmá-
val tapasztalta, hogy sok
helyen az ipari termelést érde-
kes módon decentralizálták.
Kisebb városokban, községek-
ben a mezőgazdaság szociali-
zálásával kapcsolatban jelentkező
munkaerőfelesleg számára
ipari munkát biztosítottak.
De egészen más módon, mint
nálunk. A munkaerő nem
megy a nagyobb ipari gócpont-
okra, ellenkezőleg, helyébe
viszik a munkát. Kisebb épüle-
tekben gépeket állítottak fel és
a férfiak, nők itt dolgoznak
betanított munkásként a mini-
malis létszámú szakember
törzsgárda irányításával.

Egy-egy faluban csak né-
hányfajta alkatrészt állítanak
elő és egy kerület 10-20 hely-
ségéből hetenként összegyűjtik
a központi helyen levő fém-
ipari vállalat részére a sokféle
alkatrészt és ezekből a köz-
pontban a szakmunkások gépe-
ket, berendezéseket szerelnek
össze. Voltaképpen tehát egy
gyárnak több fióktelepe van a
környékben.

8 hónapig ipari munkás, 4 hónapig mezőgazdasági dolgozó

Miért előnyös ez az ipartele-
pítési módszer?

1. A legminimálisabb épít-
kezési beruházást igényli, mert
meglévő épületekben folyik az
alkatrészek előállítása. Egy
községben esetleg több helyen
is.

2. A dolgozók helyben lak-
nak, tehát nem kell utazgat-
niuk — ingázniuk — a mun-
kahelyre és vissza.

3. Nem okoz gondot a lakás,
eiszállásolás, étkezés, kulturá-
lis-, szociális ellátás.

4. A mammutüzemek hely-
ett a kisebb városokban, fal-
vakban ipari gócpontok ala-
kultak ki. A falu és a város
közötti gazdasági, kulturális
és egyéb különbségek gyorsab-
ban kiegyenlítődnek. A falu
gyorsabb ütemben fejlődik,
egyre inkább városias jelleget
ölt. A gyártáshoz szükséges
elektromos energia a falvak-
ban rendelkezésre áll.

5. Megszűnik a fiatalság vá-
rosba özönlése, mert helyben
dolgozhat ipari munkásként és
megtalálhatja mindazt, ami
korábban a városba vonzotta.

6. Nem lebecsülendő az az
előny sem, amely a magyar
mezőgazdaság számára jelent-
kezik ez esetben. A mezőgaz-
dasági munkálatok dandárja
idején a vidéki fióküzemek
dolgozóit a gyár központja el-
engedi a szocialista mezőgaz-
dasági üzemekbe dolgozni. A
központ ugyanis az éves ter-
melési tervét úgy állítja össze,
hogy a falusi fióküzemekben
csak 8 hónapig folyik a terme-
lés teljes létszámmal, a többi
4 hónapot pedig a mezőgazda-
ságban töltheti a dolgozók na-
gyobb része. De a 8 hónap
alatt a fióküzemek egész évi
tervüket teljesítik, ellátják a
központot annyi alkatrészrel,
hogy ott a szerelés egész éven
át zavartalanul folyik.

Ezzel az iparpolitikával az
ipar, a szocialista mezőgazda-
ság, a népgazdaság megtalál-
ja a számítását.

Javasoljuk az illetékesek-
nek, hogy az iparilag legel-
maradottabb Békés megyé-

ben, továbbá Szabolcs-Szat-
már megyében vizsgáltsák
meg szakértőkkel: a gázf-
ogyasztókészülékek alkatrészei-
nek előállítását, hol és mikor
lehetne megkezdeni. Utána ki
kellene jelölni a »magot«, azt
a néhány központi helyet, ahol
a készülékek összeszerelése
folytatható.

Hangsúlyozni szeretnénk
azonban, hogy az alkatrészek
ilyen decentralizált gyártása
nemcsak a gázfogyasztóberende-
zésekre vonatkozik, hanem
megszámlálhatóan berende-
zésre, készülékre.

A kis vidéki fióküzemek
felállításával sokat nyerne a
vidék, a népgazdaság. A kis
falvak előre lépének, gyara-
podnának. A falu felkarolásá-
nak, megsegítésének problé-
mája előbbre jutna.

Vig István